

פרק ט'

1. עיין בספר **במדבר**, פרק ט', פסוקים א-יד.

א. מה הם שלושת החלקים העיקריים של פסוקים אלו, ומהו התוכן העיקרי של כל אחד מהחלקים?

ב. "בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם... וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ" (פס' א-ה).

רמב"ן: "וְעַל דַּעַת רַבּוֹתֵינוּ, לֹא נִהְיָה בַּמִּדְבָּר אֲלָא בַּשָּׁנָה זֹאת בַּלְבָּד, לְפִי שֶׁלֹּא מָלוּ בַּמִּדְבָּר, וְהִיָּתָה מִלֵּת זָכָרִים וְעַבְדִּים מְעַכְּבֵת בָּהֶן..."

אבל בספרי אמרו: "וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּרֵאשׁוֹן" וגו' (פס' ה) - בַּגָּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּתוּב מִדְבָּר, שֶׁלֹּא עָשׂוּ אֲלָא פֶּסַח זֶה בַּלְבָּד... דָּרָשׁוּ כֵן מִן הַכְּתוּב הַזֶּה שֶׁאָמַר: "וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעַרְבִּים בַּמִּדְבָּר סִינִי" וגו', כִּי הוּא מְקַרָּא יִתֵּר, דִּי בָמָה שְׂיֵאמַר: "וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה", אֲבָל הַזָּכִיר הַיּוֹם וְהַמִּדְבָּר לְרַמֵּז שֶׁלֹּא עָשׂוּ אוֹתוֹ בַּמִּדְבָּר, רַק בַּיּוֹם הַזֶּה, וְהוּא גָּנוֹתָן...

אבל הראשון יותר נכון בעיני, כִּי הִיָּה מֹשֶׁה מְכַרִּיחֵם לַעֲשׂוֹתוֹ וְלֹא הִיָּה מְנִיחֵם לְחִיּוֹב כָּרְתוֹ.

(1) מה למד הרמב"ן (בקטע השני) מכך שבפסוק ה נזכר התאריך שבו ישראל הקריבו את הפסח?

(2) לפי הפירוש הראשון ברמב"ן, מהי הסיבה שישראל הקריבו את הפסח במדבר רק פעם אחת? בתשובתך ניתן להיעזר בספר שמות, פרק י"ב, פסוקים מג-מט.

(3) לפי הפירוש השני ברמב"ן, מהי הסיבה שישראל הקריבו את הפסח במדבר רק פעם אחת?

(4) מהו הפירוש שיותר נראה לרמב"ן, וכיצד מנמק הרמב"ן את דבריו?

2. בספר **במדבר**, פרק ט', עוסקת התורה בדיני הפסח.

א. אנשים באו ושאלו את משה: "לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת קֶרְבֶּן ה' בְּמַעֲדוֹ?" (פסוק ז).

(1) מה היה מצבם המיוחד של אנשים אלו, ומהי הסיבה שאנשים אלו לא יכלו להקריב את קרבן הפסח?

(2) מה הייתה בקשתם של אנשים אלו ממשה?

(3) כיצד הגיב משה בתחילה על שאלתם?

(4) מהי התשובה שנתן ה' לשאלתם של האנשים שפנו אל משה?

ב. "בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעַרְבִּים יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ" (פסוק יא).

מהו החידוש בהלכות פסח שנתחדש בפרק זה (בנוסף על הכתוב בשמות, י"ב), ומי גרמו לחידוש הלכות אלו כאן?

ג. מהו "פסח שני", באיזה תאריך (יום וחודש) צריך להקריב אותו, ובאיזה זמן ביום צריך להקריב אותו?

ד. כתוב שני סוגי אנשים החייבים להקריב קרבן פסח "בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי".

ה. איזה סוג אדם אינו יכול להקריב קרבן "פסח שני"?

ו. איזה עונש מובטח בתורה לאדם שהיה יכול להקריב את הפסח ביי"ד בניסן אך נמנע מלעשות זאת, ומהו הנימוק הכתוב בתורה לעונש זה?

3. אָדָם שֶׁנֶּאֱמַר וְנִמְנָעָה מִמֶּנּוּ אֶפְשָׁרוֹת לְקַיֵּם מִצְוָה וּזְמַן קִיּוּמָהּ שֶׁל הַמִּצְוָה עָבַר, אֵינוֹ יָכוֹל יוֹתֵר לְקַיֵּם מִצְוָה זֹאת בְּגִלְלֵי שִׁיעָבָר זְמַנּוֹ בָּטֵל קֶרְבְּנוֹ. קֶרְבֶּן הַפֶּסַח חָרִיג בְּעֵינֵינוּ זֶה, וְנִתְּנָה לְאָדָם אֶפְשָׁרוֹת לְהַקְרִיבוֹ בְּמוֹעֵד נוֹסֵף.

מדוע דווקא בקרבן הפסח (בשונה משאר מצוות התורה) ניתנת לאדם אפשרות (ואפילו מחייבים אותו) להשלים את קיום המצווה, למרות שהוא היה אנוס וזמן קיום המצווה עבר? ענה לפי פירוש אחד שלמדת.

4. א. מה ניתן ללמוד על התייחסות האנשים שפנו אל משה אל המצוות מעצם פנייתם אל משה? בסס תשובתך על לשון פסוק ז.

ב. רש"י (על פסוק ז) כותב: "... אֲלָא שֶׁמִּגְלָגְלִין זְכוֹת עַל יְדֵי זִכְאִי".

מיהו ה"זכאי" אליו מתייחס רש"י בפסוק זה, וכיצד הכלל המובא ברש"י בא לידי ביטוי בפרשתנו?

5. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה: עֲמְדוּ וְאַשְׁמְעָה מִה יִצְנָה ה' לָכֶם" (פסוק ח).

רש"י: "עֲמְדוּ וְאַשְׁמְעָה", כְּתִלְמִיד הַמְּבִטָּח לְשִׁמְעַ' מִפִּי רַבּוֹ".

מה למד רש"י על דרגת נבואתו של משה מתגובת משה (הכתובה בפסוק ח) לדברי האנשים שפנו אליו?

6. בספר **במדבר**, פרק ט', פסוקים א-יד מדובר על דיני הקרבת קרבן הפסח.

רמב"ם: (שאלה) וְלָמָּה לֹא יִשְׁנֶה הַשָּׁנִי לְרֹאשׁוֹן לְכָל הַדְּבָרִים, מֵאַחַר שֶׁנֶּאֱמַר: "כָּכָל חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ" (פסוק יב)?

(תשובה) לִפִּי שֶׁפָּרֵשׁ בּוֹ מִקְצַת חֻקּוֹת הַפֶּסַח, לְלַמֵּד שֶׁאֵינוֹ שׁוֹה לְרֹאשׁוֹן אֲלָא בְּדְבָרִים שֶׁנִּתְפָּרְשׁוּ בּוֹ: וְהֵם הַמִּצְוֹת שֶׁבְּגֻפוֹ, וְהֵם חֻקּוֹת הַפֶּסַח שֶׁכָּלֵל".

א. כְּתוּב בַּקֶּרֶה שְׁלוֹשָׁה פְּרָטִים הַלְכִיתִּים בָּהֶם דִּינֵי "פֶּסַח שְׁנִי" שְׁוִיִּם לְדִינֵי קֶרֶבֶן פֶּסַח הַמוֹקֵרֵב בִּי"ד נִיסָן.

ב. כְּתוּב בַּקֶּרֶה שְׁלוֹשָׁה פְּרָטִים הַלְכִיתִּים בָּהֶם דִּינֵי "פֶּסַח שְׁנִי" שְׁוִיִּם מְדִינֵי קֶרֶבֶן "פֶּסַח רֹאשׁוֹן".

שים לב עד הקו העבה יותר באמצע הטבלה כתובים הדינים בהם יש הבדל בין "פסח ראשון" ל"פסח שני".

רש"י וְרַמְבַּ"ם מְחַלְקִים בֵּין "מִצְוֹת שֶׁבְּגֻפוֹ" שֶׁל קֶרֶבֶן הַפֶּסַח שֶׁהֵן נִוְהָגוֹת גַּם בְּ"פֶסַח שְׁנִי" לְבֵין "מִצְוֹת שֶׁעַל גֻּפוֹ", שֶׁהֵן מִצְוֹת שֶׁל חַג הַפֶּסַח שֶׁאֵינוֹ קְשׁוּרוֹת לְגֻפוֹ הַקֶּרֶבֶן, שֶׁאֵינוֹ נִוְהָגוֹת בְּ"פֶסַח שְׁנִי".

הדין	פסח ראשון	פסח שני
מהו זמן הקרבת הקרבן?	י"ד ניסן	
מי חייב להקריב קרבן זה?	כל אדם	
האם יש איסור שלמקריב יהיה חמץ בביתו?	יש איסור	
האם מותר לאנשים שאינם כלולים בַּחֲבִינָה לאכול מבשר הקרבן?	אסור	
האם יש חובת לומר הָלֵל בזמן אכילת בשר הפסח?	יש חיוב	
האם בזמן אכילת הבשר קיימים איסור מלאכה ודיני יום טוב?	כן (חג הפסח)	
הבאת קרבן חגיגה	מביאים	
האם ניתן להקריב קרבן כאשר רוב הצבור טמאים?	כן	
האם הקרבת הקרבן דוחה את השבת?	כן	
האם יש חובה לומר הָלֵל בזמן הקרבת הקרבן?	יש חיוב	
האם יש חיוב לאכול את בשר הקרבן צלוי?	חייבים	
האם יש חיוב לאכול את הבשר עם מצה ומרור?	חייבים	
האם קיים איסור לשבור עצם מקרבן הפסח?	קיים איסור	
האם קיים איסור להשאיר מבשר הקרבן עד הבוקר (איסור נותר)?	קיים איסור	

7. צִיֵּן שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁהֶעֱנָן סִימָן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמַּהֲלָךְ מִסַּעֲוֹתֵיהֶם בַּמִּדְבָּר.

8. "עַל פִּי ה' יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל פִּי ה' יִחַנוּ" (פרק ט', פסוק יח).

"עַל פִּי ה' יִחַנוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ" (פרק ט', פסוק כ).

"עַל פִּי ה' יִחַנוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ, אֶת מִשְׁמֶרֶת ה' שֶׁמְרוּ" (פרק ט', פסוק כג).

א. מֵה נִיתֵן לַלְמוּד מִפְּסוּקִים אֵלּוּ עַל דֶּרֶךְ הַתְּנַהּלוֹתֶם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר?

ב. סְפֹרֵנוּ (לפרק ט', פסוק א): "אַחֲרַי שֶׁפָּקַד אֲנֹשִׁי הַצֶּבֶא וְסִדֵּר הַדָּגְלִים וְנוֹשְׂאֵי הַמִּשְׁכָּן לְהַכְנִיֵס לְאַרְצָה, וְטַהַר מַחֲנֵיהֶם

מִן הַטְּמֵאִים (פְּרָקִים א'-ה')... לְמַעַן תִּהְיֶה הַשְּׂכִינָה בֵּינֵיהֶם בְּמַחֲנֶה צְבָאוֹתָם, סִפֵּר הַכְּתוּב מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעָשׂוּ

יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּהֶם זָכוּ לִפְנֹס לְאַרְצָה מִיַּד בְּלִתֵּי מַלְחָמָה לֹיֵלָה הַמְּרֻגְלִים, כְּמוֹ שֶׁהֶעִיד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּאֶמְרוֹ לְחוֹבָב:

"נִסְעִים אֲנִיחֶנוּ אֶל הַמָּקוֹם" (פרק י', כט)..."

לפי ספורנו, צִיֵּן שְׁנֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַנִּזְכָּרִים בַּפֶּרֶק ט', וְכְתוּב מִדּוּעַ הֵם מְסוּפָּרִים בַּפֶּרֶק זֶה.

ג. בַּפְּסוּקִים יֵט-כג מְפֹרָשִׁים מִצְבִּים שְׁוִיִּם שֶׁבְּכֹלֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִסְעוּ וַחֲנוּ רַק עַל פִּי ה' וְהֶעֱנָן.

הַרְמַב"ן מְסַבֵּיר שֶׁבְּכָל אֶחָד מֵהַמִּצְבִּים הַנִּזְכָּרִים בַּפְּסוּקִים הֵיחָה קוּשִׁי שׁוֹנֶה עֲלָיו הַתְּגַבְּרוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

(1) לִפִּי רַמְבַּ"ן, מֵה בָּא לְהַדְגִּישׁ הַתִּיאֹר הַמְּפֹרָשׁ שֶׁל הַמִּצְבִּים הַשְּׁוִיִּים בַּפְּסוּקִים אֵלּוּ?

(2) כְּתוּב לִפִּי הַרְמַב"ן, מֵה הֵיחָה הַקוּשִׁי הַמִּיּוּחָד שֶׁל הָעַם בְּשָׁנִים מֵתוֹךְ הַמִּצְבִּים הַמְּתוֹאָרִים בַּפְּסוּקִים אֵלּוּ.

פרק י'

9. בספר **במדבר**, פרק י', פסוקים א-י מדובר על החצוצרות.

א. ציין שתי הלכות הכתובות בתורה לגבי הכנת החצוצרות.

ב. ציין חמש מטרות שונות לשמן השתמשו בחצוצרות, וכתוב כיצד ידעו השומעים לאיזו מטרה השתמשו בחצוצרות בכל אחד ממקרים אלה. ענה באמצעות הטבלה שלפניך.

המקור	צורת התקיעה	מטרת התקיעה
פס' ג		
פס' ד		
פס' ה-ו		
פס' ט		
פס' י		

10. בספר **במדבר**, פרק י', פסוקים יא-כח מתואר מסע מחנה ישראל במדבר.

א. כתוב בקצרה את סדר מסע המחנות במדבר. בתשובתך התייחס גם למקום משפחות הלויים השונות עם המשכן וכליו במסע.

ב. מהו האירוע המתואר בפסוק יב, ובאיזה תאריך הוא התחיל?

11. "ויאמר משה לח'בב בן רעואל המדיני חתן משה" וכו' (פסוק כט).

א. מיהו ח'בב הנזכר בפסוק זה, ומדוע הוא נקרא בשם זה?

ב. רמב"ן: "כבר פרשתי (שמות ב', טז), כי ח'בב שם חדש שקראו ליתרו כאשר שב לתורת ישראל, כי זה דרך כל מתגייר, כי לעבדיו יקרא שם אחר".

לפי רמב"ן, בעקבות מה שנה שמו של יתרו, ומהי הסיבה לשינוי שם זה?

12. עיין **במדבר**, פרק י', פסוקים כט-לב.

א. על פי הכתוב בפסוק כט, מה הציע משה לח'בב, וכיצד הוא נימק את הצעתו?

ב. כיצד מנמק ח'בב בפסוק ל את חוסר רצונו להצעות משה?

ג. בפסוק לא מבקש משה מח'בב: "אל תעזב אתנו" ומנמק את בקשתו.

כתוב, לפי פירושים שלמדת, שני טיעונים הכתובים בפסוק זה שבאמצעותם מנסה משה לשכנע את ח'בב להצעות להצעתו.

ד. "והיה הטוב החוץ אשר ייטיב ה' עמנו ונהטבנו לך" (פסוק לב).

מהי הטובה שמבטיח משה ליתרו בפסוק זה?

13. בספר **במדבר**, פרק י', פסוקים לג-לו נזכר שארון ה' מלנה את עם ישראל במסעותיהם.

א. כתוב דבר אחד שבו נסיעת הארון לפני המחנה סייעה לישראל.

ב. עיין בפסוקים לה-לו וחספ' את דברי משה בזמן שהארון נסע ואת דבריו בזמן חניית הארון.

ג. "והארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה" (ספר **במדבר**).

מהו ארוע זה (הנזכר בספר **במדבר**) בו מודגש כי ארון ה' לא השתתף?

14. מסע מחנות ישראל במדבר היה על פי ה' ונה גם בפעולות אנושיות.

א. רש"י בפרק י', פסוק ב כותב: "נמצאת אתה אומר: על פי שלשה היו נוסעים: על פי הקדוש ברוך הוא ועל פי משה ועל פי חצוצרות".

מהו הסימן בידי שמים למסע המחנות, ומהם שני המעשים שנעשו בידי אדם כהכנה לקראת המסעות?

ב. אור החיים: "עשה לך וגו' (פרק י', פס' ב). צריך לדעת למה הצריך לחצוצרות למסע המחנות? הלא עיני כל ישראל על הענן, וכשיקראו נוסע נוסעים! ... שיצו ה', שיקמו כן תהיה נסיעת ישראל על פי משה..."

לפי "אור החיים", מדוע לא היה ניתן להסתפק בענין לסימן למסע המחנות והיה צורך גם בתקיעה בחצוצרות וגם בדברי משה "קומה ה" וכו'?

פרק י"א

- 15.** בשני הפסוקים האחרונים של הפרק הקודם כתובה פרשת "ויהי בנסע הארץ". משני הצדדים של פסוקים אלו כתובים בתורה סימנים מיוחדים של אות נוסף הפוכה.
- רש"י (פרק י', פסוק לה): "עשה לו סימניות מלפניו ומלאחריו, לומר שאין זה מקומו. ולמה נכתב כאן? כדי להפסיק בין פרענות לפרענות".
- מהן ה"סימניות" אליהם מתייחס רש"י, ומהי הסיבה לכתיבתן כאן?
- 16.** בפסוק א מתאר חטא של העם בלשון מאד כללית: "ויהי העם כמתאננים", וכתובה התייחסותו החמוכה של ה' אל החוטאים: "... כע באזני ה', וישמע ה' ויחר אפו", וגם ענשם החמור: "ותבער בם אש ה' ותאכל בקצה המחנה", אך לא מתאר מה היה החטא של המתאננים ומה גרם להם לחטא בחטא זה.
- א.** מי נענש כתוצאה מחטא זה, ומה היה העונש?
- ב.** מה הייתה תלונת העם הכתובה בפסוק א, ומה גרם להם להתלונן? ענה לפי פירוש אחד שלמדת.
- 17.** בספר **במדבר**, פרק י"א מסופר על תלונות שונות שהתלוננו בני ישראל.
- א.** מהי תלונת העם הכתובה בפסוקים ד-ו?
- ב.** האם הייתה הצדקה לתלונה הזאת של העם? בסס תשובתך על הנאמר בפסוקים ז-ט.
- ג.** על פי דברי ה' למשה בהמשך הפרק, מהי הסיבה שגרמה לתלונה זו של העם? בסס דברך על הכתוב.
- ד.** כתוב, על פי פירושים שלמדת, שתי סיבות שגרמו לתלונה של העם המתוארת בפסוקים ד-ו.
- 18.** "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם" (פסוק ה).
- א.** מהו הקושי המתעורר במשפט המצוטט?
- ב.** רש"י: "ומהו אומר 'חנם'?" חנם מן המצוות".
- לפי רש"י, מהי הסיבה שגרמה לתלונה זו של העם?
- ג.** רמב"ן: "וטעם 'אשר נאכל במצרים חנם', לפי פשוטו... ונותנים להם על שפת היאור ממנת המלך דגים קטנים אשר אין להם דמים במצרים".
- לפי הרמב"ן, מהי הסיבה שגרמה לתלונה זו של העם?
- 19.** בספר **במדבר**, פרק י"א, פסוקים ה-י מתוארת תלונת העם על המן.
- "ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו. והמן כזרע גד הוא ועינו כעין הבדלח" (פסוקים ו-ז).
- רש"י (לפסוק ז): "והמן כזרע גד. מי שאמר זה לא אמר זה; ושראל אומרים: 'בלתי אל המן עינינו', והקדוש ברוך הוא הכתיב בתורה: 'והמן כזרע גד' וגו'".
- א.** מהו הקושי אליו מתייחס רש"י בדבריו, וכיצד עונה רש"י על קושי זה?
- ב.** לפי רש"י, מהי הסיבה לכתיבת פסוקים ז-ט במהלך תיאור חטא המתאווים?
- ג.** באר שניים מהדברים החיוביים הכתובים בפסוקים ז-ט על המן.
- 20.** "נסעים אנוחנו אל המקום אשר אמר ה'..." (ספר **במדבר**, פרק י', פסוק כט).
- מה גרם שהתוכנית עליה מספר משה ליתרו לא התממשה בצורה המתוכננת?
- 21.** בספר **במדבר**, פרק י"א, פסוקים יא-טו כתובים דברים שאמר משה אל ה'.
- א.** מה גרם למשה לומר דברים אלה לה'?
- ב.** כתוב את שתי תלונותיו של משה הכתובות בפסוקים אלו.
- ג.** מה הייתה תגובת ה' על כל אחת מתלונותיו של משה?
- 22.** "ואל העם תאמר: התקדשו למחר ואכלתם בשר" (**במדבר**, פרק י"א, פסוק יח).
- א.** הסביר את דברי ה' למשה: "התקדשו למחר".
- ב.** בעקבות מה הבטיח ה' לישראל לתת להם בשר?

- ג. האם ה' נענה לרצון של ישראל הכתוב בפסוק ד? ענה על פי הכתוב בפסוקים יח-כ ובפסוקים לא-לד.
- ד. כיצד הגיב משה על הבטחת ה' כי ישראל יקבלו בשר רב במדבר?
- ה. הספר בלשונך את דברי ה' למשה בפסוק כג, וכתוב את הסיבה לדברים אלו של ה'.
- ו. משה אומר לה': "מֵאֵין לִי בָשָׂר לָתֵת לְכָל הָעָם הַזֶּה?" (פסוק יג).
- לפי המסופר בהמשך הפרק, איך נפתרה הבעיה המוצגת בציטוט זה?
- ז. מה היה העונש שבא על ישראל לאחר שקבלו את הבשר, וכיצד הכתוב מנמק עונש זה שבא על ישראל?
- ח. "וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא קִבְרוֹת הַתְּאֵנָה" (פסוק לד).
- מהי הסיבה שמקום זה נקרא "קִבְרוֹת הַתְּאֵנָה", ומה ניתן ללמוד מכך על בקשת העם לקבל בשר?
- 23. בספר במדבר, פרק י"א מדובר על שבעים זקנים שהצטרפו אל משה.**
- א. "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה: אֶסְפָּה לִּי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר, פרק י"א, פסוק טז).
- (1) מה הייתה הסיבה שבגללה נצטוו משה לאסוף זקנים אלו?
- (2) מה היה תפקידם של זקנים אלו? צטט את לשון הפסוק בו כתוב תפקיד זה.
- ב. מה עשה ה' כדי שזקנים אלו יוכלו למלא את תפקידם?
- ג. להיכן הצטוו משה לקחת את שבעים הזקנים, ומהי סיבת הדבר?
- 24. בספר במדבר, פרק י"א, פסוקים כה-כט מסופר על נבואתם של אלדד ומידד.**
- א. באיזה דבר היה הבדל בין התנהגות אלדד ומידד ונבואתם לבין התנהגות שאר 70 הזקנים?
- ב. "וַיִּשְׁאַרְוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים בְּמִחְנֶה... וַיִּתְּנָאוּ בְּמִחְנֶה... אֶלְדָּד וּמִידָד מִתְּנַבְּאִים בְּמִחְנֶה" (פסוקים כו-כז)
- מהי הסיבה שאלדד ומידד נשארו במחנה ולא יצאו עם שאר הזקנים לאוהל מועד?
- ג. כיצד הגיב יהושע על נבואת אלדד ומידד, ומהי הסיבה לכך? ענה לפי אתר הפירושים שלמדת.
- ד. כיצד הגיב משה על דברי יהושע?
- ה. איזו תכונת אופי או מידה מוסרית של משה באה לידי ביטוי בתגובתו של משה על דברי יהושע?

פרק י"ב

- 25. בספר במדבר, פרק י"ב מסופר דברי מרים ואהרן על משה ועל תגובתו של ה' לדבריהם.**
- א. "וַתִּדְבֹר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁחָה עַל אֲדֹת הָאִשָּׁה הַכֹּהֵנִית אֲשֶׁר לְקַח" (במדבר, פרק י"ב, פסוק א).
- מי היא "הָאִשָּׁה הַכֹּהֵנִית" הנזכרת בפסוק זה, מהי טענת מרים ואהרן כלפי משה הכתובה בפסוק ב, ומהו הקשר בין טענה זו לבין העובדה הנזכרת בפסוק א על משה "כִּי אִשָּׁה כֹהֵנִית לְקַח"?
- ב. רש"י על פסוק א כותב: "וימה מרים, שלא נתפנה לגנותו, כך נענשה, קל וחומר למספר בגנותו של חברו".
- הספר את ה"קל וחומר" הכתוב בדברי רש"י, וכתוב מהו הלקח המוסרי שלומד רש"י מהמסופר בפרק י"ב.
- 26. בפרק זה מתארת התורה את דרגתו הרוחנית המיוחדת של משה.**
- א. על פי הכתוב בפסוקים ג-ח, כתוב שלוש ממעלותיו המיוחדות של משה רבנו.
- ב. לשם מה התורה מציינת כל אחת ממעלות אלו?
- 27. בדברי ה' הכתובים בפסוקים ו-ח מתואר ההבדל בין דרגתו הנבואית של משה רבנו לדרגת שאר הנביאים.**
- א. למי אמר ה' דברים אלו, ומה גרם לה' לומר אותם?
- ב. רמב"ם (רבי משה בן מיימון) כותב: "הנביאים - מעלות מעלות הם. כמו שיש בחכמה חכם גדול מחברו, כך בנבואה נביא גדול מנביא. ומה הפרש יש בין נבואת משה לשאר כל הנביאים?..."
- על פי הכתוב בפסוקים ו-ח, כתוב שני הבדלים בין נבואת משה לנבואת הנביאים האחרים, וצטט את לשון הפסוק שבו כתוב הבדל זה.
- ג. לשם מה מסביר ה' את ההבדל בין נבואת משה לנבואת הנביאים האחרים?

28. בספר **במדבר**, פרק י"ב כתובים דברי מרים ואהרן על משה ושתי התגובות של ה' על דבריהם.

א. עיין בפסוקים ד-ח.

(1) מהי תגובת ה' הכתובה בפסוקים אלו?

(2) מדוע כתוב בפסוק ד כי התגלות ה' למשה לאהרן ולמרים הייתה "פְּתָאִים"?

ב. עיין בפסוקים ט-י.

(1) מהו הצד השווה בהתייחסות של ה' אל מרים ואהרן ודבריהם על משה?

(2) במה ניכר הבדל בין התייחסות של ה' אל מרים לבין התייחסותו אל אהרן?

(3) מהי הסיבה שרק מרים נענשה בצרעת על דבריה ואילו אהרן לא נענש?

29. "וַיֹּאמֶר אֱהֲרֹן אֶל מֹשֶׁה בִּי אֲדֹנָי" (**במדבר**, פרק י"ב, פסוק יא).

א. מה מבקש אהרן בְּפָנֶיהָ זו אל משה, ומה גֵּרַם לאהרן לבקש זאת?

ב. הִסְבֵּר בקצרה את הנימוק הכתוב ב**כָּל אֶחָד** מן הביטויים הבאים שבדברי אהרן:

(1) "אֵל נָא תֵּשֶׁת עָלֵינוּ חֲטָאת אֲשֶׁר נֹאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר חָטָאנוּ" (פסוק יא).

(2) "אֵל נָא תֵּהִי כַּמֶּת אֲשֶׁר בָּצַאתוּ מִרְחֹם אֲמֹ וַיֵּאכֶל חֲצִי בְּשָׂרוֹ" (פסוק יב).

ג. כיצד הגיב משה על פנייתו של אהרן?

ד. הִסְבֵּר את תשובת ה' למשה הכתובה בפסוק יד.

ה. האם ה' נענה לתפילת משה הכתובה בפסוק יג?

פרק י"ג

30. ציין שני מקרים עליהם מסופר בספר **במדבר**, בהם אנשים דיברו לשון הרע ונענשו. מהו הקשר בין שני מקרים אלו?

31. בספר **במדבר**, פרק י"ג מדובר על המרגלים ששלח משה אל הארץ וחטאם.

א. "**וַיֹּדֹעַ ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים... וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבָּר פָּאָרָן עַל פִּי ה'**" (פסוקים א-ג).

"וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּלְכֶם וַתֹּאמְרוּ: **נִשְׁלַחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ וְנַחְפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ**" (דברים, א', כב).

רש"י: "שְׁלַח לְךָ... שְׂבָאוּ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ: "נִשְׁלַחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ" (דברים א', כב)... וּמֹשֶׁה נִמְלֵךְ בְּשִׂכְנָה. אָמַר:

אֲנִי אֲמַרְתִּי לָהֶם שֶׁהִיא טוֹבָה... חִיִּיהֶם שְׂאֵנִי נוֹתֵן לָהֶם מְקוֹם לְקַעוֹת בְּדַבְּרֵי הַמְּרַגְלִים, לְמַעַן לֹא יִירָשׁוּהָ".

(1) מהו הקושי אליו מתייחס רש"י בעניין זה?

(2) כיצד ניתן ליישב קושי זה?

(3) לפי רש"י, מה הייתה מטרת שליחת האנשים שנשלחו לתור את ארץ כנען, ומדוע ה' חשב שאין צורך לשלוח אותם?

ב. מה היה חטאם של המרגלים ששלח משה לתור את הארץ?

ג. רמב"ן: "אֲבָל יָשׁוּב הַעֲנֵן בָּזָה, כִּי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ כְּדָרְךָ כָּל הַבָּאִים לְהִלָּחֵם בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה שְׂשׁוּלָחִים לְפָנֵיהֶם אֲנָשִׁים

לְדַעַת הַדְּרָכִים וּמִבּוֹא הָעָרִים... וְזוֹ עֲצָה הַגּוֹנֶה בְּכָל כּוֹבְשֵׁי אֶרְצוֹת... וְעַל כֵּן הָיָה טוֹב בְּעֵינֵי מֹשֶׁה. **כִּי הַפְּתוּב לֹא**

יִסְמַךְ בְּכָל מַעֲשָׂיו עַל הַנֶּס, אֲבָל יִצְחָה בְּנִלְחָמִים לְהַחֲלֹץ וּלְהַשְׁמֵר וּלְאַרְב... וַיִּתְּכֶן כִּי מֹשֶׁה בַּעֲבוּר שְׂיָדַע כִּי הִיא

שְׂמִנָה וְטוֹבָה... בַּעֲבוּר כֵּן אָמַר לָהֶם שְׂיִתְּנוּ לֵב לְדַעַת כֵּן, כְּדִי שְׂיִגִּידוּ לָעָם וַיִּשְׁמְחוּ וַיַּחֲלִיפוּ כָח לַעֲלוֹת שָׁם בְּשִׂמְחָה".

(1) לפי הרמב"ן, מה הייתה המטרה של העַם בשליחת המרגלים לארץ?

(2) לפי הרמב"ן, מה הייתה המטרה של משה בשליחת המרגלים לארץ?

32. בספר **במדבר**, פרק י"ג מדובר על המרגלים ששלח משה אל הארץ וְחָטְאָם.

א. "וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם..." (פסוק יז).

בדברי משה למרגלים כתובים שני סוגים של דברים שמשה ביקש מהמרגלים לבדוק בארץ.

מה הם שני סוגי הדברים שביקש משה מהמרגלים לבדוק בארץ? בכל אחד מסוגי דברים צטט משפט אחד

מדברי משה שבו כתובים הדברים.

ב. מהי התשובה שנתנו המרגלים למשה על הדברים שהם התבקשו לבדוק בארץ? ענה באמצעות הטבלה.

תשובת המרגלים	הדברים שהמרגלים התבקשו לבדוק
לגבי העם:	י"ג, כח:
לגבי הארץ:	י"ג, לא:
לגבי הערים:	י"ג, כז:
	י"ג, כח:

ג. כתוב בלשונך שלושה דברים שסיפרו המרגלים בנוגע לעם היושב בארץ.

ד. במה חרגו המרגלים בתשובתם מן השליחות שניתנה להם?

ה. מהו הדבר ה**חיוני** שסיפרו המרגלים בנוגע לארץ עצמה, ומהו הדבר ה**שלילי** שסיפרו עליה?

ו. לשם מה הִקְאוּ המרגלים לבני ישראל את הפרות שהביאו מהארץ?

ז. "עַמֶּלֶק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב וְהַחִתִּי וְהַיְבוֹסִי וְהָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב בְּהָר וְהַכְּנַעֲנִי..." (פסוק כט).

מדוע בדברי המרגלים לעם הם הזכירו את עמלק?

33. בספר **במדבר**, פרק י"ג מתואר חטאם של המרגלים שנשלחו לארץ כנען.

רמב"ן (לפס' כז): "... וְהָיָה בְּכָל זֶה אֲמָרוּ אֶמְתִּי וְהַשִּׁיבוּ עַל מֶה שֶׁנִּצְטוּ. וְהָיָה לָהֶם לֵאמֹר שֶׁהָעָם הַיּוֹשֵׁב עִלֶּיהָ עוֹ

וְהָעָרִים בְּצוּרוֹת, כִּי יֵשׁ לָהֶם לְהַשִּׁיב אֶמְרֵי אֶמְתִּי לְשׁוֹלָחֵם... אֲבָל רָשָׁעִים בְּמַלְתִּי "אֶפְסִי"...

לפי הבנת רמב"ן, מה היה חֲטָאָם של המרגלים?

34. בספר **במדבר**, פרק י"ג, פסוקים ל-לג מתוארות שתי גישות של מרגלים שהיו בארץ.

א. מהי טענת קָלֵב, ובמה הוא חולק על דברי המרגלים האחרים?

ב. המרגלים אמרו על תושבי הארץ: "לא נוכל לעלות אֶל הָעָם כִּי חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ" (פסוק לא).

(1) מהו החטא של המרגלים הכתוב במשפט זה?

(2) רש"י: "חָזָק הוּא מִמֶּנּוּ", כְּבִיכּוֹל, כְּלִפִּי מַעֲלָה אֲמָרוּ."

לפי רש"י, מהו החטא של המרגלים הכתוב במשפט זה?

ג. מה הוֹסִיפוּ המרגלים בדבריהם הכתובים בפסוקים לב-לג על דבריהם הקודמים?

פרק י"ד

35. בספר **במדבר**, פרק י"ד מדובר על תגובות של העם בעקבות דברי המרגלים.

א. כתוב בקצרה שתי תגובות של העם הנזכרות בפסוקים א-ד, וציין את הסיבה לתגובות אלו של העם.

ב. "וַיַּפֵּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פְּנֵיהֶם לִפְנֵי כָל קָהָל עַדֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (פסוק ה).

מהי הסיבה שגרמה למשה ולאהרן ליפול על פניהם?

ג. "וַיֹּאמְרוּ כָל הָעֵדָה לְהָגֹם אֹתָם בְּאֲבָנִים" (פסוק ו).

מהי הסיבה שגרמה להתנהגות זו של העם, ומה מנע מהעם לעשות זאת?

ד. מהו הַשִּׁכָּר שקבלו יהושע וְקָלֵב בעקבות התנהגותם בפרשת המרגלים, ומהי ההבטחה המיוחדת שניתנה לְקָלֵב?

36. בספר **במדבר**, פרק י"ד מדובר על תלונות של העם על משה ואהרן בעקבות דברי המרגלים.

א. לאחר חטא המרגלים ותלונות העם בעקבות דברי המרגלים מתפלל משה לה' על העם.

(1) מה רצה משה להשיג בתפילתו על העם?

(2) כתוב את שתי הטענות באמצעותן מנמק משה את בקשתו.

ב. "וַעֲתָה יִגְדַּל נָא כֹחַ ה' בְּאֶשֶׁר דִּבַּרְתָּ" (פסוק יז).

הסֵבֵר את בקשת משה מִה' הכתובה בפסוק זה. ענה לפי אחד הפרשנים שלמדת.

ג. "חִי אֲנִי נָאִם ה' אִם לֹא בְּאֶשֶׁר דִּבַּרְתָּם בְּאֲזְנֵי בִן אֶעֱשֶׂה לָכֶם" (פסוק כח).

המפרשים מציינים כי העונש שניתן לעם בעקבות חטא המרגלים ניתן במידה כנגד מידה.

כתוב שני דברים בהם ניתן לראות מידה כנגד מידה בעונש שניתן לעם בעקבות חטא המרגלים.

פרק ט"ו

37. בספר במדבר פרק ט"ו נזכרות מצוות שונות.

א. "כִּי תֵבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ מוֹשְׁבֵי תִיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם" (פרק ט"ו, פסוק ב).

"... בְּבֹאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה" (פרק ט"ו, פסוק יח).

(1) לאיזו מצווה מתייחסת התורה בכל אחד מפסוקים אלה?

(2) מהי המשמעות ההלכתית של המשפטים המצוטטים?

ב. רש"י: "בְּבֹאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ, מְשֻׁנָּה בִּיאָה זֶה מִכָּל בִּיאֹת שֶׁבְּתוֹרָה... אָבָל זֶה נֶאֱמַר בָּהּ 'בְּבֹאֲכֶם'".

לפי רש"י, מהו ההבדל בין הזמן שבו התחייבו ישראל בהפרשת חלה לבין הזמן שבו הם התחייבו בשאר המצוות התלויות בארץ?

ג. מדוע כותבת התורה את המצוות הכתובות בפסוקים א-כא מיד לאחר פרשת המרגלים (שבפרקים י"ג-י"ד)?

38. עיין במדבר, פרק ט"ו, פסוקים כב-לא.

"וְכִי תִשְׁגוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה... וְהָיָה אִם מְעִינִי הָעֵדָה נֹעֲשֶׂתָה לְשִׁגְיָהּ" (פס' כב-כד).

א. מהו המקרה עליו מדברת התורה בפסוקים כב-כה, ומה צריך לעשות במקרה זה?

ב. מהו ההבדל בין המקרה עליו מדובר בפסוקים כב-כו לבין המקרה עליו מדובר בפסוקים כז-כט?

ג. באיזה מקרה קובעת התורה "וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא" (פסוק ל), וכיצד מנמקת התורה את העונש הניתן במקרה זה?

39. עיין במדבר, פרק ט"ו, פסוקים לב-לו.

א. מהו המקרה אותו מתארת התורה בפסוקים אלו, ומהי השאלה ההלכתית שהתעוררה במקרה זה?

ב. מהי ההלכה שהתחדשה לישראל בעקבות מעשה המקושש?

ג. כיצד התברר למשה האופן שבו צריך להעניש את המקושש, ומה עשו עם המקושש עד שהתקבלה התשובה?

40. עיין במדבר, פרק ט"ו, פסוקים לז-מא.

א. מהי המצווה הכתובה בפסוקים אלה, וכיצד מקיימים מצווה זו?

ב. עיין בפסוקים לט-מ.

(1) על פי הכתוב בפסוקים אלו, מהי המטרה של מִצְוַת צִיצִית?

(2) "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'... לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתַי" (פסוקים לט-מ).

כיצד מִצְוַת הַצִּיצִית מזכירה לאדם את כל מצוות ה'?

פרק ט"ז

41. "וַיִּקַּח קָרַח... וַדָּתוֹ וַאֲבִירָם וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם... וַיִּקְהָלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן" (במדבר, פרק ט"ז, פסוקים א-ג).

א. כתוב שתי טענות שעוררו החולקים הנזכרים בפרק זה נגד מעשיו של משה.

ב. "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: בָּזֹאת תִּדְעוּן כִּי ה' שְׁלַחְנִי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה, כִּי לֹא מִלְּבִי" (פסוק ח).

מהו הדבר שרצה משה להוכיח לעם בדברים אלו, וכיצד הדבר הוכח?

42. בספר במדבר, פרק ט"ז מסופר על מחלוקת קרח ועדתו ועל התייחסותו של משה לחולקים עליו.

"וַיַּדְבֵּר (משה) אֶל קָרַח וְאֶל כָּל עֲדָתוֹ לֵאמֹר..." (פסוק ה).

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קָרַח: שְׁמְעוּ נָא בְּנֵי לְוִי..." (פסוק ח).

מלשון הפתיחה הכפולה של משה (בפסוק ה ובפסוק ח) ניתן ללמוד כי כתובות כאן שתי טענות.

א. על פי הכתוב בפסוקים ו-ז, מהי ההצעה שהציע משה לקָרַח ועדתו, ומהי המטרה של דבר זה?

- ב. לאיזו טענה של קרח מתייחס משה בדברים הכתובים בפסוקים ח-יא, ומה אומר משה לק'רח בעניין זה?
- ג. "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל פָּנָיו" (פסוק ד).
מהי הסיבה שגרמה למשה ליפול על פניו?
43. בספר **במדבר**, פרק ט"ז נזכרים אנשים שונים שעוררו מחלוקת נגד משה.
בין החולקים על משה נזכרים גם דתן ואבירם.
א. מה גרם לדתן ולאבירם להצטרף לחולקים על משה?
ב. "וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקָרְא לְדָתָן וְלָאֲבִירָם" (פסוק יב).
מה הייתה מטרת פנייה זו של משה אל דתן ואבירם?
ג. (1) כיצד הגיבו דתן ואבירם על פנייתו של משה?
(2) כתוב שתי טענות של דתן ואבירם נגד משה.
ד. "הַמַּעַט כִּי הֶעֱלִיתֵנוּ מֵאֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וּדְבָשׁ לְהַמִּיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר" (פסוק יג).
"אֲף לֹא אֶל אֶרֶץ מִכְנָה" אָרַךְ זָבֶת חֶלֶב וּדְבָשׁ הִבִּיאֵתֵנוּ" (פסוק יד).
איזו ארץ מכנה "אָרַךְ זָבֶת חֶלֶב וּדְבָשׁ" בכל אחד מפסוקים אלה, ומהי מטרת דבריהם של דתן ואבירם?
ה. הסביר את בקשתו המיוחדת של משה מה' אחרי תגובת דתן ואבירם.
ו. כיצד הוכיח משה לעם שהטענות של דתן ואבירם אינן נכונות?
ז. כיצד נענשו דתן ואבירם על התנהגותם הנזכרת בפרק זה?
44. "זֹאת עָשׂוּ קָחוּ לָכֶם מַחְתּוֹת קָרַח וְכָל עֲדָתוֹ" (**במדבר**, ט"ז, ו).
א. מדוע הציע משה לק'רח ועדתו לקחת מחתות?
ב. כיצד נענשו לוקחי המחתות?
ג. מה עשו עם המחתות לאחר הענשת לוקחי המחתות, ומהי המטרה של פעולה זו? [התשובה בפרק י"ז]
45. בספר **במדבר**, פרק ט"ז כתובות שתי פניות של משה לה'.
א. "וַיֹּאמֶר אֶל ה': אֵל תִּפֶּן אֶל מִנְחָתָם, לֹא חֲמוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאֲתִי" וכו' (פסוק טו).
(1) בנוגע למי מבקש משה בקשה זו, ומהי בקשתו?
(2) הסביר את דברי משה: "לֹא חֲמוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאֲתִי", וכתוב מדוע מזכיר משה עובדה זו.
ב. "הָאִישׁ אֶחָד יִחְטָא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצָף" (פסוק כב).
(1) אילו דברים שאמר ה' גרמו למשה ולאהרן לשאת תפילה זו, ומהי הסיבה שה' אמר דברים אלו?
(2) הסביר את הטיעון שאמרו משה ואהרן, וכתוב מהי מטרתם של משה ואהרן באמירת טיעון זה?
(3) האם נענה ה' לתפילה זו של משה ואהרן? הוכח תשובתך.
ג. "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קָרַח: אֵתָה וְכָל עֲדָתְךָ הָיוּ לִפְנֵי ה'" (פסוק טז).
"וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קָרַח אֶת כָּל הָעֵדָה" (פסוק יט).
"הַבְּדִלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֶכְלָה אֹתָם כְּרִגְעַ" (פסוק כא).
מי נכלל ב"עדה" עליה מדובר בכל אחד מפסוקים אלו?
46. בספר **במדבר**, פרק ט"ז מתואר שהאדמה פתחה את פיה ובלעה בני אדם.
א. מי היו האנשים שהאדמה בלעה, ומהי הסיבה לכך?
ב. מדוע אנשים אלו נענשו בדרך זו?
ג. כיצד הגיב העם על אירוע זה?

פרק י"ז

47. בספר **במדבר**, פרק י"ז כתוב כי בעקבות מחלוקת ק"ח ועדתו נצטווה משה לעשות שני דברים כזכרון לעתיד.

א. "וַיְהִי לְאוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל" (פסוק ג).

מהו הדבר עליו מדובר בפסוק זה שצריך להיות "לְאוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל", ומהי המטרה של אות זה?

ב. **אברבנאל**: "מָה רָאָה יִתְבָּרַךְ שִׁיקְחוּ מַחֲתוֹת קַרְח וְעֵדָתוֹ וַיִּרְקְעוּם צְפוּי לְמִזְבֵּחַ, וְאֵיךְ אָמַר עֲלֵיהֶם 'כִּי קָדְשִׁי'?"

(1) הִסְבִּיר אֶת הַשְׁאֵלָה שְׁשׂוֹאֵל הָאֲבֵרֵבנָאֵל.

(2) כְּתוּב תְּשׁוּבָה אַחַת שְׁלֵמַדָּת עַל שְׁאֵלָה זוֹ.

ג. "לְמִשְׁמֶרֶת לְאוֹת לִבְנֵי מִרְיָ" (פסוק כה).

מהו הדבר עליו מדובר בפסוק זה שצריך להיות לְאוֹת, ומהי המטרה של אות זה?

48. "וַיִּלְנֻ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּחְרַת עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן לֵאמֹר: אַתֶּם הִמָּתֵם אֶת עַם ה' " (**במדבר**, פרק י"ז, פסוק ו).

א. מהי הסיבה שגרמה לתלונה זו של העם?

ב. **רמב"ן**: "אֲתֵם הִמָּתֵם אֶת עַם ה' ... יֹאשִׁימוּ אוֹתָם עַל שִׁנְתָּנוּ הַעֲצָה הַזֹּאת לְהַקְטִיר קִטְרֶת זָכָה לִפְנֵי ה', מִדַּעְתָּם

שֶׁהִמָּקְרִיבִים אוֹתָם נִשְׁרָפִים".

(1) לִפִּי רַמְבַּ"ן, מַהִּי הַטְעָנָה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נֶגַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן?

(2) עַל פִּי הַכְּתוּב בַּפֶּרֶק ט"ז, כְּתוּב דָּבָר אֶחָד עָלָיו יְכוּלָה לְהַתְּבַסֵּס טְעָנָה זוֹ. שִׁים לֵב! הַתְּשׁוּבָה אֵינָה כְּתוּבָה

בַּרַמְבַּ"ן בַּקְטַע הַמְּצוּטָה.

49. בשני הקשרים בפרשת ק"ח (**במדבר**, פרקים ט"ז-י"ז) מסופר שה' רצה לכלות את עדת ישראל.

א. "הַבְּדִלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֶכְלָה אֹתָם כְּרָגַע" (פרק ט"ז, פסוק כא).

(1) מַהִּי הַסִּיבָה שֶׁה' רָצָה לְהַעֲנִיֵּשׁ אֶת כָּל הָעָם בַּמִּקְרָה זֶה?

(2) כִּיצַד הִגִּיבוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בַּמִּקְרָה זֶה? בַּתְּשׁוּבָתָךְ צִיֵּן הָאֵם תְּגוּבָה זוֹ מִנְעָה אֶת הָעֲנִשָּׁה הָעָם.

ב. "הִרְמֹו מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֶכְלָה אֹתָם כְּרָגַע" (פרק י"ז, פסוק י).

(1) מַהִּי הַסִּיבָה שֶׁה' רָצָה לְהַעֲנִיֵּשׁ אֶת כָּל הָעָם בַּמִּקְרָה זֶה?

(2) מַה הָיוּ שְׁנֵי הַתְּגוּבוֹת שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל דְּבָרֵי ה' אֵלוּ? בַּתְּשׁוּבָתָךְ צִיֵּן הָאֵם תְּגוּבוֹת אֵלוּ מִנְעוּ אֶת הָעֲנִשָּׁה

הָעָם.

(3) צִיֵּן דָּבָר אֶחָד שְׁבוּ תְּגוּבוֹת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל דְּבָרֵי ה' מֵהוּוֹת נִיגוּד לְטַעֲנַת הָעָם הַכְּתוּבָה בַּפֶּסוּק ו.

50. בשני מקרים המתוארים בפרשת ק"ח נעשה שימוש בהקטרת קטורת.

א. "וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֻתּוֹ וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עֲלֵיהֶם קִטְרֶת" (פרק ט"ז, יח).

מי היו אנשים אלו, ומה הייתה מטרת השימוש בקטורת במקרה זה?

ב. "קַח אֶת הַמִּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קִטְרֶת" (פרק י"ז, פסוק יא).

(1) מַה הָיְתָה מִטְרַת הַשִּׁמּוֹשׁ בַּקְטוֹרֶת בַּמִּקְרָה זֶה?

(2) מִדּוּעַ מֹשֶׁה הוֹרָה לְאַהֲרֹן לְעַצּוֹר אֶת הַמִּגְפָּה דוּקָא עַל יְדֵי קְטוֹרֶת? עֲנֵה לִפִּי אֶחָד מֵהַפִּירוּשִׁים שְׁלֵמַדָּת.

51. בספר **במדבר**, פרק י"ז, פסוקים טז-כו מסופר על 12 מטות שנלקחו מנשיאי המטות.

א. מה היה צריך לעשות עם מטות אלה?

ב. מהו הדבר המיוחד שקרה ל"מִטָּה אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי"?

ג. מה הייתה המטרה של מבחן המטות שנלקחו מנשיאי השבטים?

ד. "וַהֲשַׁכְתִּי מֵעַלִי אֶת תְּלָנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם מְלִינִים עֲלֵיכֶם" (פסוק כ).

הִסְבִּיר אֶת הַכְּתוּב בַּמִּשְׁפָּט זֶה, וְכְתוּב כִּיצַד דָּבָר זֶה אִמּוֹר לְהַתְּבַעַע.

ה. מה עשו עם מטה אהרן אחרי שבני ישראל ראו שהוא פרח, ומה הייתה מטרתה של פעולה זו?

52. בפרשת קרח (**במדבר**, פרקים ט"ז-י"ז) מסופר על דברים ניסיים שונים.

בְּחֹר בַּשְּׁלוֹשָׁה דְּבָרִים נִיִּסִּיִּים עֲלֵיהֶם מִסּוּפֵר בַּפֶּרֶק ט"ז-י"ז, וְכְתוּב מַה הָיְתָה מִטְרַתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהֶם.

פרק י"ח

53. "וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: הֲנֹעַנּוּ אֶבְדְּנוּ פָלְנוּ אֶבְדְּנוּ" (במדבר, פרק י"ז, פסוק כז).

א. מהו החשש שמביעים בני ישראל בפסוק זה, וממה נובע חשש זה?

ב. מהי התשובה שניתנה לחשש זה של העם?

54. עיין בספר **במדבר**, פרק י"ח.

א. מהו הנושא המרכזי עליו מדברת התורה בפסוקים א-ז, ומהו הנושא המרכזי בפסוקים ח-לב?

ב. מהו הקשר בין הדינים עליהם מדובר בפרק י"ח, פסוקים א-ז לבין סימונו של פרק י"ז?

ג. מהו הקשר בין הדינים עליהם מדובר בפרק י"ח, פסוקים ח-לב לבין הנושאים עליהם מדובר בפרקים ט"ז-י"ז (פרשת קרח ועדתו ותוצאותיה)?

55. מדוע היו הכוהנים והלוויים זכאים למתנות? ציין שני נימוקים הכתובים בפרק זה, ובסס כל אחד מהם על פסוק הכתוב בפרק.

56. עיין בספר **במדבר**, פרק י"ח, פסוקים א-ז.

א. "וְאַתָּה וּבְנֶיךָ... אֶתְּךָ תִּשָּׂאוּ אֶת עֹון הַמִּקְדָּשׁ וְאַתָּה וּבְנֶיךָ אֶתְּךָ תִּשָּׂאוּ אֶת עֹון כְּהֻנַּתְכֶם" (פסוק א).

מהו "עֹון הַמִּקְדָּשׁ" הנזכר בפסוק זה, ומהי האחריות של הכוהנים בעניין זה?

ב. בפסוקים א-ז נזכר תחום אחריות המוטל על הכוהנים ואחריות המוטלת על הלוויים.

מהו תפקיד הכוהנים ומהו תפקיד הלוויים בנוגע לשמירת המקדש?

ג. בפסוקים ג-ז כתובה "מילה מנחה" וכתובות תשע פעמים מילים מהשורש "שמר" ("וְשָׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶתךָ

וּמִשְׁמֶרֶת... וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת... וּשְׁמֶרְתָּם אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וְאַתָּה מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ... תִּשְׁמְרוּ").

כיצד המילים מהשורש "שמר" קשורות לתוכן המרכזי של פסוקים אלו?

ד. "וּשְׁמֶרְתָּם אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וְאַתָּה מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (פסוק ה).

מהו הדבר העלול לגרום ל"קֶצֶף עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" עליו מדובר בפסוק זה?

ה. באיזה הקשר מסופר בספר **שמואל ב** כי אדם שנגע בארון ה' בדרך לא ראוייה מת?

57. בספר **במדבר**, פרק י"ח מצוה התורה לתת מתנות לכוהנים.

א. "זֶה יִהְיֶה לְךָ מִקְדָּשׁ הַקֹּדְשִׁים מִן הָאֵשׁ" (פסוק ט).

מהו המשותף למתנות כהונה הכתובות בפסוק זה, ומהן המגבלות באכילת מתנות אלו?

ב. ציין שתי מתנות הניתנות לכוהנים מִדְּבָרִים שֶׁמִּקּוֹרָם מִהַצֻּמָּה. צטט את הפסוק ממנו נלמדת כל אחת ממתנות אלו.

ג. "כָּל חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה" (פסוק יד).

מהו ה"חֶרֶם" עליו מדובר בפסוק זה, ומה ניתן ממנו לכהן?

ד. בפסוקים טו-יח מדברת התורה על מתנות הניתנות לכוהנים מסוגים שונים של "פֶּטֶר רָחִים".

(1) מהו "פֶּטֶר רָחִים"?

(2) על אילו שלושה סוגים של "פֶּטֶר רָחִים" מדובר בפסוקים אלו, ומהי המתנה שמקבל הכהן מכל אחד מסוגי

"פֶּטֶר רָחִים" אלו?

ה. איזו מתנה נוספת הניתנת לכהנים נזכרת ב**במדבר**, פרק ט"ו, פסוקים יז-כא?

58. בספר **במדבר**, פרק י"ח, פסוקים כא-לב מדברת התורה על הלוויים.

א. מהי עבודת הלוויים שעליה מדובר בפסוקים כא-כג?

ב. מהו השכר הניתן ללוויים תמורת עבודתם?

ג. מה צריכים הלוויים לתת מהשכר הניתן להם, למי הם נותנים אותו ומהו שְׁעוֹרָה של נתינה זו (ביחס לכמות של כל היבול)?

ד. "בְּהִרְמִיכֶם אֶת חֶלְבֹּ מִמֶּנּוּ וְנִחְשֹׁב לָלוֹים כְּתִבּוּאָת גִּרְוֹן" (פסוק ל).

הסֵבֵר את ההלכה הכתובה בפסוק זה.